

PA152: Efektivní využívání DB
10. Ladění schéma

Vlastislav Dohnal

Poděkování

- Zdrojem materiálů tohoto předmětu jsou:
 - Database Tuning (slides)
 - Dennis Shasha, Philippe Bonnet
 - Morgan Kaufmann, 1st edition, 440 pages, 2002
 - ISBN-13: 978-1558607538
 - <http://www.databasetuning.org/>

Schéma

■ Schéma relace

- Seznam atributů, jejich typů a integritních omezení

- Např.

 - Relace student(uco, jmeno, prijmeni, datum_narozeni)

■ Schéma databáze

- Schéma všech relací

Rozdíly ve schématech

- Stejná data lze uložit různými způsoby

■ Příklad

- Dodavatelé

- Adresa

- Objednávky

- Výrobek, počet, dodavatel

Rozdíly ve schématech

■ Alternativy

□ Schéma 1

- Objednávka1(dodavatel_id, výrobek_id, počet, dodavatel_adresa)

□ Schéma 2

- Objednávka2(dodavatel_id, výrobek_id, počet)
- Dodavatel(id, adresa)

■ Rozdíly

□ Schéma 2 šetří místem

- Schéma 1 nemusí zachovat adresu, pokud není objednávka

Rozdíly ve schématech

■ Rozdíly ve výkonu

- Častý přístup k adrese dodavatele konkrétního výrobku

- → schéma 1 je vhodnější (není potřeba spojení)

- Mnoho objednávek

- → schéma 1 plýtvá místem (opakování adresy)

- → relace bude mít mnoho bloků

Teorie pro správný návrh schéma

■ Normální formy

- 1NF, 2NF, 3NF, Boyce-Coddova NF, ...

■ Funkční závislost

- $A \rightarrow B$

- *B funkčně závisí na A*
- Hodnotu atributu *B* zjistíme, pokud známe hodnotu atributu *A*
- Necht' *t*, *s* jsou řádky relace
Platí: $t[A] = s[A] \Rightarrow t[B] = s[B]$

Teorie pro správný návrh schéma

- Objednávka1(dodavatel_id, výrobek_id, počet, dodavatel_adresa)
- Příklad funkčních závislostí
 - dodavatel_id → dodavatel_adresa
 - dodavatel_id, výrobek_id → počet

Teorie pro správný návrh schéma

■ K je primární klíč

- $K \rightarrow R$

- $L \not\rightarrow R$ pro libovolné $L \subset K$

- Tj. pro každý atribut A z R platí: $K \rightarrow A$ a $L \not\rightarrow A$

■ Příklad

- Dodavatel(id, adresa)

- $id \rightarrow adresa$

- *id* je primární klíč

Teorie pro správný návrh schéma

■ Příklad

- Objednávka1 (dodavatel_id, výrobek_id, počet, dodavatel_adresa)

- dodavatel_id → dodavatel_adresa

- dodavatel_id, výrobek_id → počet

- *dodavatel_id, výrobek_id* je primární klíč

Normalizace schéma

- 1NF – všechny atributy jsou atomické
- 2NF – všechny atributy závisí na klíči
- 3NF – všechny atributy závisí přímo na klíči
 - není tranzitivní závislost

- Normalizace = převod do 3NF

Normalizace schéma

- Relace R je normalizovaná pokud
 - Pro každou funkční závislost $X \rightarrow A$ nad atributy relace R platí, že X je (super-)klíč.
- Příklad
 - Objednávka1 (dodavatel_id, výrobek_id, počet, dodavatel_adresa)
 - $\text{dodavatel_id} \rightarrow \text{dodavatel_adresa}$
 - $\text{dodavatel_id}, \text{výrobek_id} \rightarrow \text{počet}$
 - Není normalizovaná

Normalizace schéma

■ Příklad

- Objednávka2(dodavatel_id, výrobek_id, počet)
 - dodavatel_id, výrobek_id → počet
- Dodavatel(id, adresa)
 - id → adresa
- Schéma je normalizované

Příklad normalizace

■ Banka

- Zákazník má otevřený účet
- Zákazník má korespondenční adresu
- Účet je vedený konkrétní pobočkou banky

■ Je relace normalizovaná?

- Banka(zákazník, účet, adresa, pobočka)

Příklad normalizace

■ Relace

- Banka(zákazník, účet, adresa, pobočka)
- zákazník → účet
- zákazník → adresa
- účet → pobočka

■ Zákazník je primární klíč

- Důkaz lze provést pomocí funkčních závislostí

■ Relace není normalizovaná

- Máme tranzitivní závislost

Příklad normalizace

- Rozklad relace na
 - Banka(zákazník, účet, adresa)
 - zákazník → účet
 - zákazník → adresa
 - Účet(účet, pobočka)
 - účet → pobočka
 - Nyní již je normalizované

Postup návrhu schéma

- Identifikace entit

- Zákazník, dodavatel, objednávka, ...

- Každá entita má atributy

- Zákazník má adresu, telefon, ...

- Entita musí splňovat:

1. Atribut nemá další atribut (je atomický).

2. Musí existovat funkční závislost pro každý atribut.

Postup návrhu schéma

- Každá entita je nová relace
- Vztah mezi entitami je vyjádřen novou relací
 - PracujeNa(zaměstnanec_id, projekt_id)
- Nalezení funkčních závislostí mezi všemi atributy a kontrola normalizace schéma
 - Pokud existuje závislost $AB \rightarrow C$, pak ABC musí být ve stejné relaci.

Vertikální dělení

- Entita zákazník má id, adresu a zbývající kredit
 - Závislosti:
 - id → adresa
 - id → kredit
- Normalizované schéma
 - Zákazník(id, adresa, kredit)
 - Nebo
 - ZákazníkAdresa(id, adresa)
 - ZákazníkKredit(id, kredit)
 - Které je vhodnější?

Vertikální dělení

- Volba správného schéma závisí na způsobu používání (dotazování)
 - Výpisy z účtu jsou posílány jednou měsíčně.
 - Kredit je měněn po každém telefonním hovoru.
- → Druhé schéma je vhodnější
 - Relace ZákazníkKredit bude menší
 - Méně bloků, menší řídký index
 - Může se vejít do paměti
 - → rychlejší table/index-scan

Vertikální dělení

- Jedna relace je vhodnější než dvě
 - Pokud jsou atributy přístupovány současně
 - → není potřeba operace spojení
- Dvě relace jsou vhodnější
 - Atributy jsou přístupovány samostatně (nebo některé řádově častěji)
 - Atributy jsou velké (dlouhé řetězce, ...)
 - Pozor LOB jsou uloženy mimo relace.

Vertikální dělení

- Jiný příklad

- Zákazník má id a adresu (ulice, město, psč)

- Jaký má smysl schéma:

- ZákazníkUlice(id, ulice)

- ZákazníkMěsto(id, město, psč)

Vertikální dělení – výkonnost

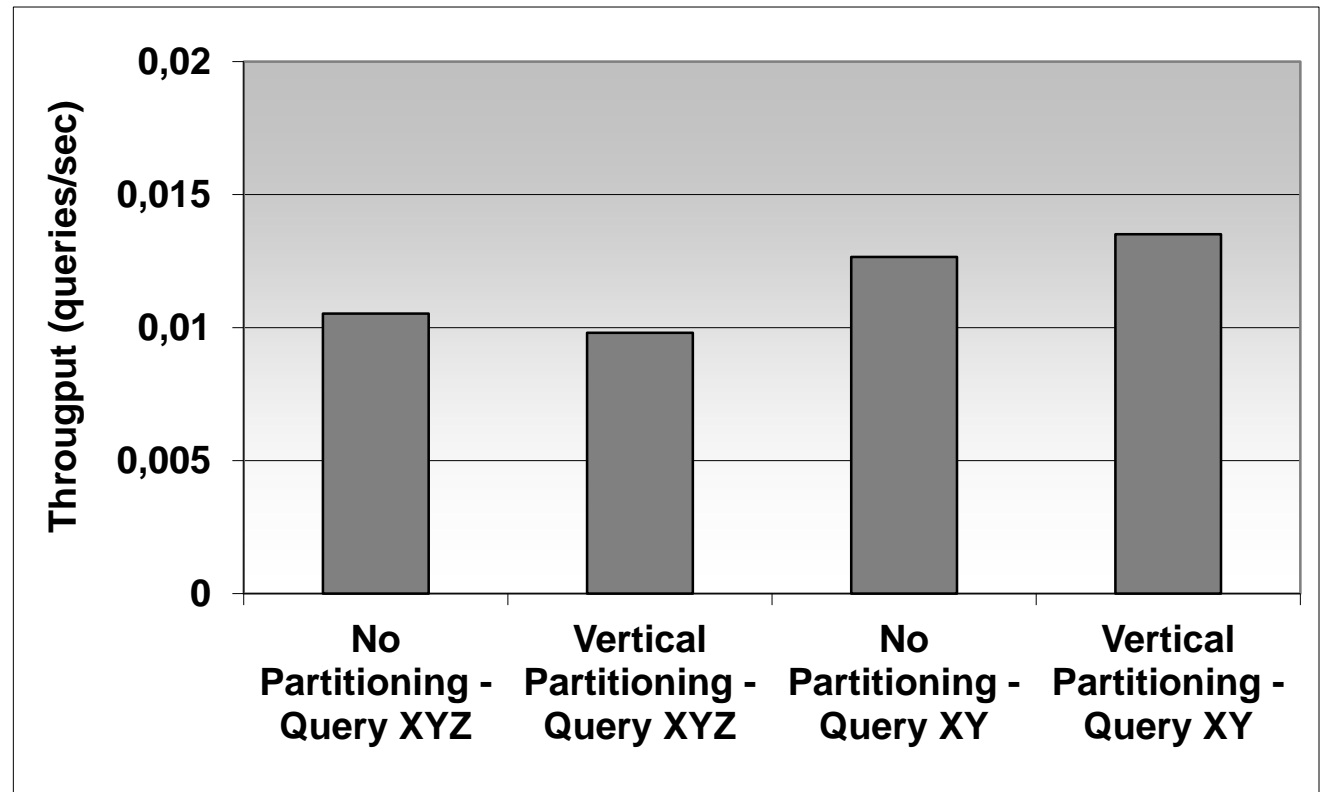
- $R(\underline{X}, Y, Z)$ - X číslo, Y a Z dlouhé řetězce
 - Rychlost závisí na stylu dotazování

Table-scan

Bez dělení:
 $R(\underline{X}, Y, Z)$

Vert. dělení:
 $R1(\underline{X}, Y)$
 $R2(\underline{X}, Z)$

SQLServer 2k
Windows 2k

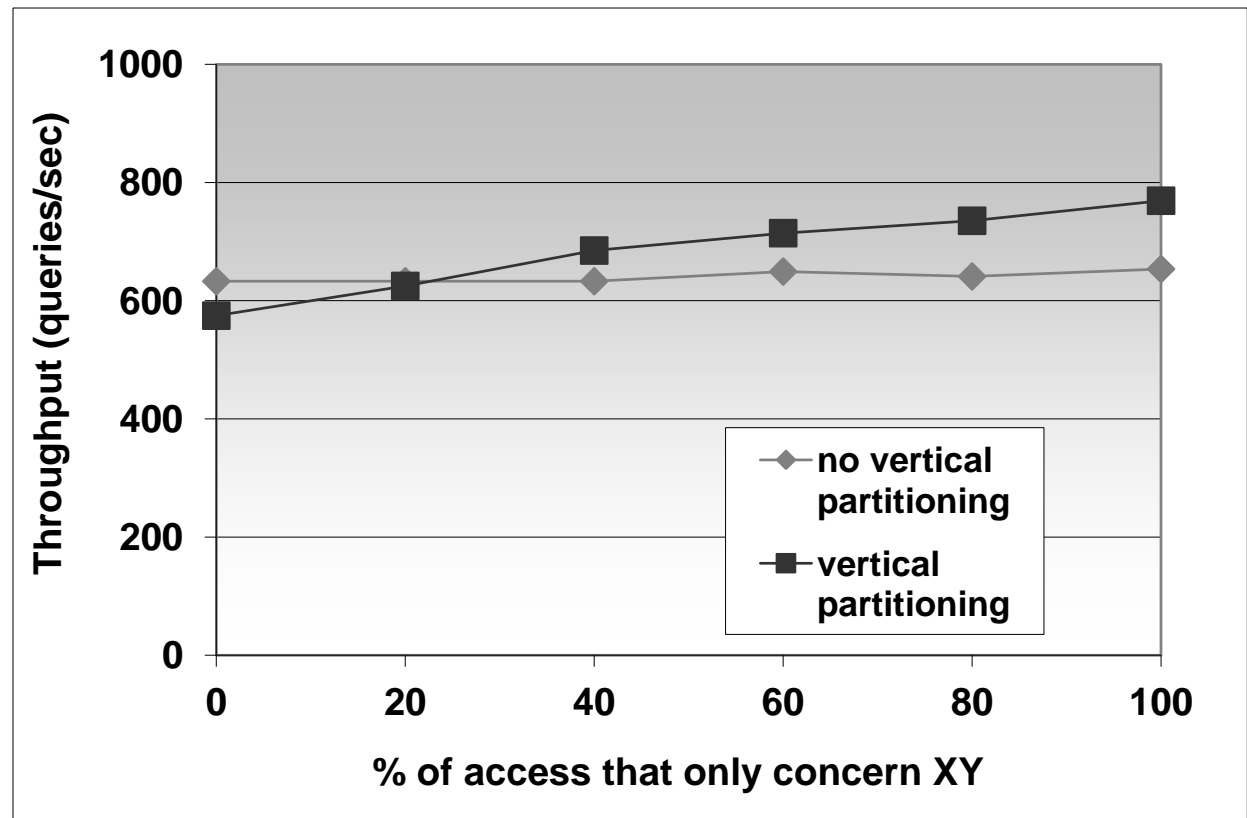
Vertikální dělení – výkonnost

- $R(\underline{X}, Y, Z)$ - X číslo, Y a Z dlouhé řetězce
 - Výběr 1 řádku, projekce XY nebo XYZ

Vert. dělení

Vhodné, pokud vybírám XY častěji než ve 20% případů.

Spojení znamená 2 přístupy do indexu.

Vertikální spojování (antipartitioning)

- Začínáme s normalizovaným schématem
- Přidáváme atributy k jedné z relací
- Příklad
 - Akciový trh
 - Historie cen akcií za posledních 3000 dní
 - Makléř se rozhoduje hlavně podle posledních 10 dnů
 - Schéma
 - AkcieDetail(akcie_id, datum_vydání, firma)
 - AkcieCena(akcie_id, datum, cena)

Vertikální spojování (antipartitioning)

■ Schéma

- AkcieDetail(akcie_id, datum_vydání, firma)
- AkcieCena(akcie_id, datum, cena)

■ Dotazování na 10ti denní historii je náročné

- I když je index na *akcie_id, datum*
- Navíc pro další informace je třeba spojení s AkcieDetail

Vertikální spojování (antipartitioning)

- Provedme replikaci dat
- Schéma
 - AkcieDetail(akcie_id, datum_vydání, firma, cena_dnes, cena_včera, ..., cena_před_10_dny)
 - AkcieCena(akcie_id, datum, cena)
- Dotazování na 10ti denní historii je
 - 1x prohledání indexu, není třeba spojení

Vertikální spojování (antipartitioning)

■ Nevýhoda

□ Replikace dat

- Ne příliš velká

- Lze odstranit neukládáním v AkcieCena

- → dotazy na průměrné ceny se komplikují, ...

Ladění denormalizace

■ Denormalizace

- Porušení normalizace schéma
- Pouze z důvodu rychlosti!

■ Vhodné pro

- Současný výběr atributů z různých relací

■ Nevhodné pro

- Časté aktualizace dat
 - → vyhledání „zdrojových“ dat kvůli replikaci

Ladění denormalizace

■ Příklad

- *region*(*r_regionkey*, *r_name*, *r_comment*)
- *nation*(*n_nationkey*, *n_name*, *n_regionkey*, *n_comment*)
- *supplier*(*s_suppkey*, *s_name*, *s_address*,
s_nationkey, *s_phone*, *s_acctbal*, *s_comment*)
- *item*(*i_orderkey*, *i_partkey* , *i_suppkey*, *i_linenum*,
i_quantity, *i_extendedprice*, *i_discount*, *i_tax*,
i_returnflag, *i_linestatus*, *i_shipdate*, *i_commitdate*,
i_receiptdate, *i_shipmode*, *i_comment*)
- $T(\text{item}) = 600\ 000$
 $T(\text{nation}) = 25$, $T(\text{region}) = 5$, $T(\text{supplier}) = 500$
- Dotaz: vyhledání položek (*item*) v regionu Evropa.

Ladění denormalizace

■ Denormalizovaná relace *item*

- *itemdenormalized* (i_orderkey, i_partkey , i_suppkey, i_linenumber, i_quantity, i_extendedprice, i_discount, i_tax, i_returnflag, i_linestatus, i_shipdate, i_commitdate, i_receiptdate, i_shipmode, i_comment, **i_regionname**);
- 600 000 řádků

Ladění denormalizace

■ Dotazy:

```
SELECT i_orderkey, i_partkey, i_suppkey, i_linenumber,  
       i_quantity, i_extendedprice, i_discount, i_tax,  
       i_returnflag, i_linestatus, i_shipdate, i_commitdate,  
       i_receiptdate, i_shipinstruct, i_shipmode, i_comment, r_name  
FROM item, supplier, nation, region  
WHERE i_suppkey = s_suppkey AND s_nationkey = n_nationkey AND  
       n_regionkey = r_regionkey AND r_name = 'Europe';
```

```
SELECT i_orderkey, i_partkey, i_suppkey, i_linenumber,  
       i_quantity, i_extendedprice, i_discount, i_tax,  
       i_returnflag, i_linestatus, i_shipdate, i_commitdate,  
       i_receiptdate, i_shipinstruct, i_shipmode, i_comment, i_regionname  
FROM itemdenormalized  
WHERE i_regionname = 'Europe';
```


Ladění denormalizace – výkonnost

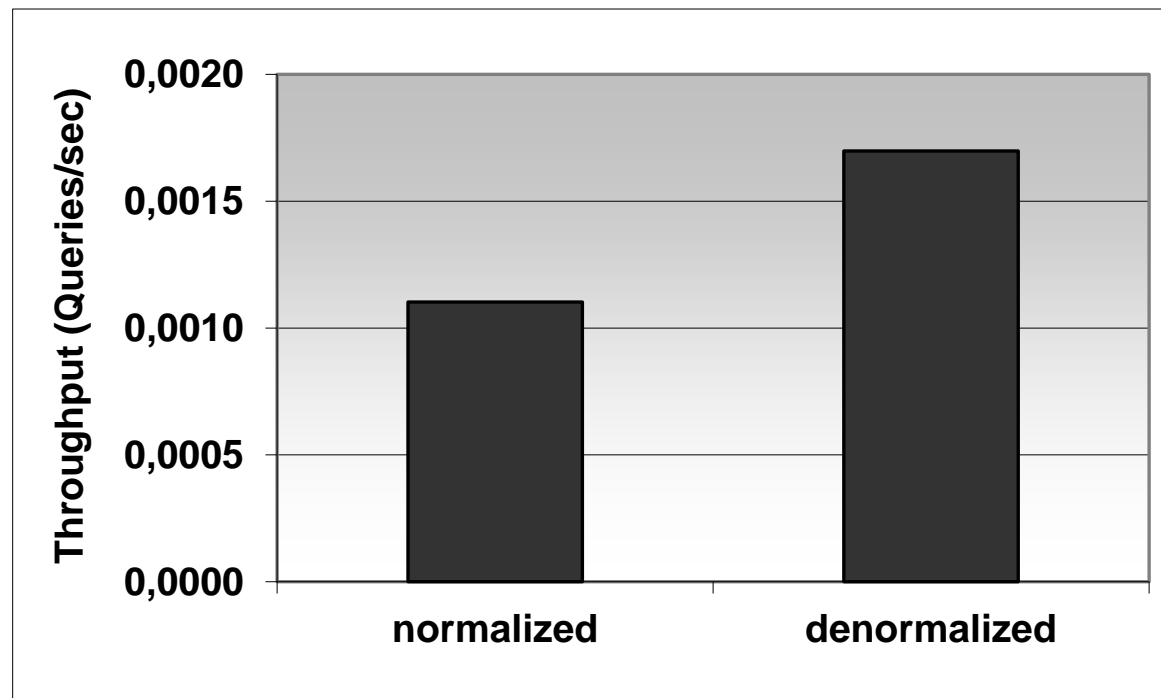
■ Dotaz

- Najdi všechny položky evropských výrobců

Normalizované:
spojení 4 relací

Denormalizované:
jediná relace
54% vylepšení

Oracle 8i EE
Windows 2k
3x 18GB disk
(10000 ot.)

Shlukované uložení relací

- Alternativa k denormalizaci
- Není vždy podporováno DB systémem
- Oracle
 - Shlukované uložení dvou relací
 - Objednávka2(dodavatel_id, výrobek_id, počet)
 - Dodavatel(id, adresa)
 - Uložení
 - U záznamu dodavatele jsou uloženy jeho objednávky

Shlukované uložení relací

■ Příklad

- Objednávka2(dodavatel_id, výrobek_id, počet)
- Dodavatel(id, adresa)

10, Inter-pro.cz Hodonín	12, Školex Modřice
10, 235, 5	12, 12, 50
10, 545, 10	12, 34, 120
11, Unikov Bzenec	
11, 123, 30	
11, 234, 2	
11, 648, 10	
11, 956, 1	

...

Horizontální dělení

- Rozděluje obsah tabulky podle řádků
 - Vertikální podle sloupců
- Důvod
 - Snížení objemu dat, se kterým se pracuje
 - Usnadnění mazání
- Použití
 - Archivace dat
 - Prostorové dělení
 - ...

Horizontální dělení

■ Automaticky

- Moderní (komerční) DB systémy
- MS SQL Server 2005 a novější
- Oracle ...

■ Ručně

- S podporou DB systému
 - Optimalizátor dotazů
- Bez podpory DB systému

Horizontální dělení

■ Změny dotazů:

□ Automaticky

■ Beze změny

□ Ručně

■ S podporou DB systému

□ Beze změny

□ Dědičnost tabulek / definice pohledu (UNION ALL)

■ Bez podpory DB systému

□ Ruční změna dotazu

□ Je třeba upravit seznam používaných tabulek ve FROM části.

Horizontální dělení – SQL Server

■ MS SQL Server 2005 a novější

□ Vytvoření dělicí funkce

- CREATE PARTITION FUNCTION
- Dělení na intervaly

□ Vytvoření dělicího schéma

- CREATE PARTITION SCHEME
- Kam se budou data ukládat (na jaké oddíly úložiště)

□ Vytvoření dělené tabulky

- CREATE TABLE ... ON dělicí schéma
- Ukládaná data jsou automaticky dělena do oddílů

□ Vytváření indexů

- CREATE INDEX
- Indexy jsou vytvářeny na oddílech tabulky, tj. automaticky děleny

Horizontální dělení – Oracle

- Oracle 9i a novější

- Dělení podle rozsahu, výčtu (seznamu), hašování

- Podporuje i dvojité rozdělení

- Oddíly se dělí na pododdíly

- Přímou v CREATE TABLE

Horizontální dělení – PostgreSQL

- PostgreSQL 8.2 a vyšší
 - Dělení podle rozsahu, výčtu (seznamu)
- Princip (<http://www.postgresql.org/docs/current/static/ddl-partitioning.html>)
 - Využití dědičnosti tabulek
 - Vytvoření základní tabulky
 - Nebude ukládat data, bez indexů, ...
 - Jednotlivé oddíly budou zděděné tabulky
 - Pro každou tabulku definovat CHECK omezení povolených dat
 - Vytvoření případných indexů

Horizontální dělení – PostgreSQL

■ Princip

□ Vkládání záznamů

■ Vkládání do primární tabulky

■ Primární tabulka má pravidla pro vkládání

- Vkládání pouze do „nejnovějšího“ oddílu → jeden RULE
- Obecně je třeba mít RULE pro každý oddíl
- Lze realizovat i triggerem...

■ V případě pohledů se definuje INSTEAD OF trigger

Horizontální dělení – PostgreSQL

■ Příklad v db.fi.muni.cz, schéma xdohnal

□ Nerozdělená tabulka *account*

- Primární klíč *id*

- $R(\text{account}) = 200\ 000$

- $V(\text{account}, \text{home_city}) = 5$

<u>home_city</u>	<u>count</u>
home_city1	40020
home_city2	40186
home_city3	39836
home_city4	39959
home_city5	39999

□ Rozdělená tabulka *account_parted*

- Podle *home_city* (5 oddílů)

- Oddíly *account_parted1* .. *account_parted5*

Horizontální dělení – PostgreSQL

■ Statistiky

Tabulka	Řádků	Velikost	Indexy
account	200 000	41 984 kB	4 408 kB
account_parted	0	0 kB	8 kB
account_parted1	40 020	8 432 kB	896 kB
account_parted2	40 186	8 464 kB	896 kB
account_parted3	39 836	8 392 kB	888 kB
account_parted4	39 959	8 416 kB	896 kB
account_parted5	39 999	8 424 kB	896 kB
Celkem:	200 000	42 128 kB	4 472 kB

Horizontální dělení – PostgreSQL

■ Optimalizátor dotazů

- Povolení kontroly omezení na oddílech

```
set constraint_exclusion=on;
```

■ Dotazy (porovnejte plány provádění)

```
select * from account where id=8;
```

```
select * from account_parted where id=8;
```

```
select count(*) from account where home_city='home_city1';
```

```
select count(*) from account_parted where home_city='home_city1';
```

```
select * from account where home_city='home_city1' and id=8;
```

```
select * from account_parted where home_city='home_city1' and id=8;
```